

FILMPJE Cardiologie**Bekijk met Layar**

(download de Layar-app en richt je smartphone op deze pagina) of ga naar:

<http://m.youtube.com/watch?v=4-VsdD1YaFk>

Het verborgen curriculum

Een groot deel van de geneeskundestudenten laat de studieboeken links liggen en leert met YouTube, Facebook en andere websites. Maar wie houdt toezicht op dit verborgen studiemateriaal? En als het merendeel van de studenten zijn toevlucht neemt tot online studiehulp, moet dit dan niet worden opgenomen in het echte curriculum?

-

Tekst: Tim van den Berg

Beeld: Van Lennep

PEPIJN LOOIJE, TWEDEJAARS GENEESKUNDESTUDENT, KLIKT OP ZIJN MACBOOK AIR RAZENDSNEL NAAR EEN MAP VOL DIGITALE STUDIEBOEKEN. 'Gedownload met een torrent.' Met de zoekfunctie selecteert hij het juiste boek en schiet hierin, wederom met de zoekfunctie, naar het gewenste hoofdstuk. 'Gevonden', zegt hij. 'Met het echte boek zou dit veel langer duren. Dan ben je soms minutenlang aan het bladeren en heb je nog niet gevonden wat je zoekt.'

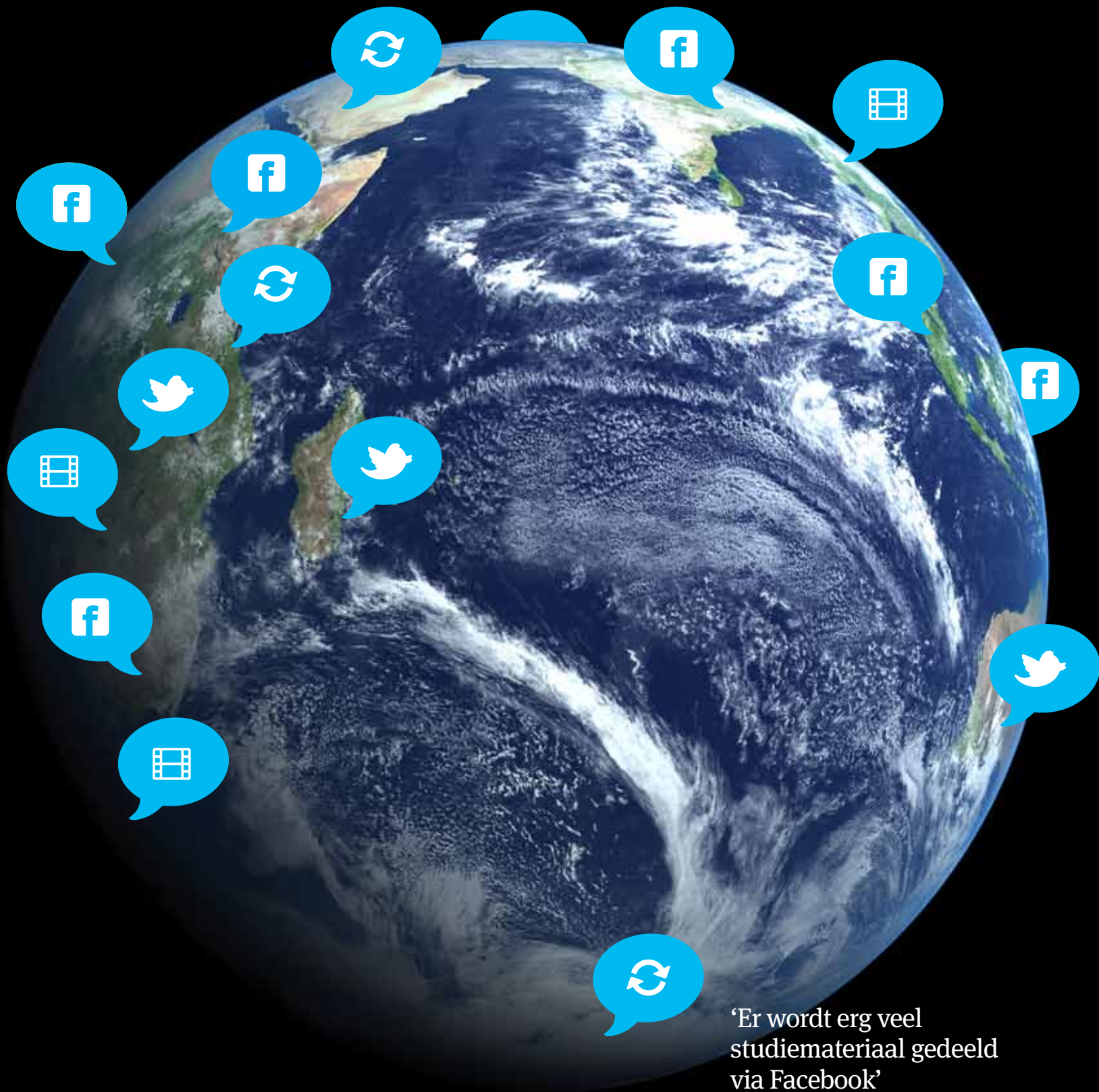
Net als veel van zijn medestudenten heeft Looije meer affiniteit met digitale leerstof dan met traditionele boeken. Veel van die leerstof komt niet van docenten, maar wordt online gevonden of verspreid door studenten onderling. In Nederland is er nog weinig onderzoek gedaan naar het gebruik van studiemateriaal buiten het officiële curriculum, maar in een Australisch onderzoek uit 2011 gaf driekwart van de geneeskundestudenten aan op informele leerstof te vertrouwen voor het halen van tentamens. Ruim 60 procent van de ondervraagden geloofde dat deze extra leerstof zou helpen om een betere arts te worden. Deze leerstof bestond voornamelijk uit oude tentamens, verslagen en zelfstudiegroepen.

Ook in het AMC gebruiken de meeste studenten oude tentamens als voorbereiding op een toets. De tijd van een oud tentamen kopiëren van een ouderejaars is echter voorbij. Anno 2013 surfen studenten bijvoorbeeld naar studeersnel.nl om daar samenvattingen, oude tentamens of collegaantekeningen te downloaden van tientallen studies van elke hbo-instelling of universiteit in Nederland. Dat wil zeggen: de actievere student. De meesten wachten namelijk tot een medestudent dit studiemateriaal heeft gedownload en gepost op Facebook, de plek waar het verborgen curriculum zich grotendeels manifesteert.

FILMPJE CARDIOLOGIE

'Er wordt erg veel studiemateriaal gedeeld via Facebook', vertelt Looije. 'Voor het tweede studiejaar Geneeskunde hebben we bijvoorbeeld een heel actieve groep, met bijna 600 leden. Er staan digitale versies van boeken in, samenvattingen, oude tentamens en leerzame filmpjes.' Als voorbeeld laat hij een filmpje zien van een hoogleraar Cardiologie, die met lichaamsbewegingen uitlegt hoe het hart pompt wanneer een patiënt een bepaalde hartaandoening heeft (zie filmpje bovenaan de pagina). 'Hiermee wordt het ineens heel duidelijk', aldus Looije. 'Wanneer ik over een bepaalde aandoening hoor, denk ik aan dit filmpje en weet ik weer precies wat er met het hart aan de hand is.'

Vlak voor tentamens neemt de activiteit in de Facebookgroepen behoorlijk toe en worden er veelvuldig vragen gepost over de tentamenstof. De Facebookgroepen fungeren dan als een online studiewerkplek. Het grote verschil met een werkplek in de faculteit: docenten hebben geen toezicht op de informatie die wordt uitgewisseld. Dat bleek onlangs toen een bo-

'Er wordt erg veel
studiemateriaal gedeeld
via Facebook'

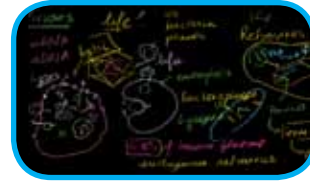

FILMPJE Kahn Academy

Bekijk met Layar

(download de Layar-app en richt je smartphone op deze pagina) of ga naar:

<http://www.khanacademy.org/video/viruses>

nuspuntoets onder bachelorstudenten in twee etappes werd gegeven, met een aantal uur tussen de twee sessies in. Voordat de middagsessie van de toets begon, waren de meeste vragen al in de Facebookgroep te vinden. Een aantal studenten die de ochtendtoets had gedaan was zo vriendelijk om de vragen daar te posten.

‘Dat was voor ons de eerste keer dat we op een negatieve manier te maken kregen met het online delen van studiemateriaal’, zegt Christiaan Widdershoven, studentlid van het Onderwijsinstituut Geneeskunde. ‘Je merkt dan ineens dat je weinig controle hebt op wat studenten onderling uitwisselen.’ Toch denkt Widdershoven niet dat een dergelijk voorval zich vaak zal herhalen. ‘Onze studenten zijn de middelbare school ontgroeid en spreken elkaar aan op gedrag dat niet door de beugel kan. Dat gebeurt regelmatig. Studenten helpen elkaar, reageren op elkaars klachten en sturen elkaar ook bij. Dat mogen we ook verwachten van een academische student.’

ZELF BEOORDELEN

Bij die academische instelling hoort volgens Widdershoven ook het zelf beoordelen van studiemateriaal. ‘Studenten moeten zelf in kunnen schatten welke online informatie betrouwbaar is.’ Cees Lourens, medewerker onderwijstechnologie, beaamt dit. ‘Studenten weten dat veel online lesstof niet officieel is en dat ze niet alles voor waar aan moeten nemen. Studiemateriaal op bekende websites of in Facebookgroepen wordt door meerdere studenten kritisch bekeken. Het is niet alsof je thuis aan je buurvrouw vraagt hoe een hersenoperatie wordt uitgevoerd.’

De vraag is of er niet meer studiemateriaal, dat nu door studenten onderling wordt uitgewisseld, zou moeten worden opgenomen in het officiële curriculum. Veel onderwijskundigen, waaronder AMC-hoogleraar Evidence Based Education Debbie Jaarsma, pleitten al voor een toenemend gebruik van filmpjes en online studiemateriaal in plaats van traditionele hoorcolleges. Er zijn momenteel wel docenten die tijdens colleges gebruik maken van filmpjes of verwijzen naar websites, maar het gebeurt mondjesmaat.

Lourens heeft zijn bedenkingen bij het officieel opnemen van allerlei online studiemateriaal. ‘Het is lastig om als opleiding te zeggen dat een bepaalde website of app goed is. Als er door de makers fouten worden gemaakt en studenten nemen dit over wanneer ze in de kliniek werken,

‘Studenten moeten zelf in kunnen schatten welke online informatie betrouwbaar is.’

wie is er dan verantwoordelijk? Er zou idealiter een instantie moeten komen vanuit de universiteiten die studiemateriaal valideert dat kan worden opgenomen in het curriculum. Maar begin daar maar eens aan.’

BLIJVEN NADENKEN

Voor Pepijn Looije hoeft het studiemateriaal niet per se gevalideerd te zijn door een officiële instantie. ‘Je moet gewoon altijd zelf blijven nadenken en niet alles klakkeloos geloven. Het is ook snel duidelijk waar je wel op kunt vertrouwen en waarop niet. Een mobiele app zoals het Farmacotherapeutisch Kompas bijvoorbeeld, is uitgegeven door het College voor Zorgverzekeringen. Dan mag je aannemen dat de inhoud klopt. Maar achter een app als MedCalc zit geen officiële instantie. Dan mag je daar natuurlijk nooit blind op varen.’

Zelf heeft Looije ook een bijdrage geleverd aan het verborgen curriculum. Na het zien van een leerzame Powerpointpresentatie bij een anatomieles, zette hij de gebruikte afbeeldingen online. Bezoekers krijgen afbeeldingen te zien met pijltjes naar de structuren, die ze vervolgens een voor een moeten benoemen. Met inmiddels ruim 6000 bezoeken loopt de site niet slecht. ‘Of mijn site ook opgenomen zou moeten worden in het curriculum van het AMC? Dat zou op zich leuk zijn, maar het is niet echt nodig. Via Facebook komt iedereen er nu ook terecht.’